

İÇLİ KIZ

ABDÜLHAK HAMİT TARHAN

Genel Bakış

Dönemin Osmanlı aydınları, toplumda var olan önemli izlekleri ve anlayışları yazınsal eserler aracılığıyla okurla buluştururlar. Dönem boyunca kaleme alınan eserler yapısal olarak batılı uygulamalardan, biçimsel olarak günün ve geçmişin dilinden etkilenir. Tarhan, birçok eserini, zamanının önemli yapıtlarından esinlenerek, bazı değişimler ve eklemeler yaparak oluşturur. Bazı eserleri, çok fazla tekrarlanmış konulardaki yapıtlara bir nazire yazma niyeti taşır gibidir. Eser, konu kaynaklarını yerli hayattan alır. İnci Enginün'e göre; Yazarın İçli Kız adlı eseri, Namık Kemal, Recaizade Ekrem ve Shakespeare'den hayli etkilenmiştir. Namık Kemal'in Zavallı Çocuk adlı eserinin bir benzerini yazma çabası, yazarın kendi ağzından da dile getirilmiştir. Bunun haricinde yazarın bu eserinde, Recaizade Ekrem'in Vuslat adlı eserinde oldukça etkili olduğunu görebiliriz. Tarhan'ın birçok eserinde görüldüğü gibi bu eserde de, konu ve olay örgüsü bakımından odaklayım eksikliği vardır. Yazar bir konu üzerinde durmak yerine, dönemindeki birçok konuyu ele almaya çalışmıştır. Yapıt beş fasıl ve dokuz perdeden oluşan bir dramdır.

Kişiler

Sabiha (İçli kız) Anlatının başkarakteri ve en önemli odak noktalarından biri olan Sabiha, hayli narin, namuslu, iffetli, düşünceli ve eğitilmiş bir kadın karakterdir. Döneminin İstanbul'undaki kentsoylu ailelere mensup genç kızlara iyi bir örnektir. Evinden dışarı çıkmayan, sürekli kitap okuyan ve eğitimiyle ilgilenen karakter, ailesine ve sevdiği insanlara sıkı sıkıya bağlıdır. Onun bu kadar narin ve her şeyi dert edinen bir kadın olması dünyaya bakış açısından kaynaklanır. Platon (Eflatun) gibi o da, görünen yansımaların ardında gerçeğin yattığını ve dolayısıyla insanın bu dünyada aradığı hiçbir şeyi bulamayacağına, bulduğunu düşünse bile bir süre sonra sıkılıp başka bir amaca yöneleceğine inanır. Görünen dünyanın ardında başka bir öz gerçeklik vardır ve Sabiha'yı sürekli dertlendirip hasta eden de budur.

İzzet Bey Uzun bir süredir aşkından dolayı avare bir mizaca bürünen karakter, en sonunda sevdiği kadına bir mektup yazarak ona duygularını açar ve bu mektubu annesi aracılığıyla gönderir. Genç, ahlaklı ve Sabiha kadar olmasa da narin ve düşünceli bir karaktere sahiptir. Aşkını ilan etme cesaretini göstermiş ve evlenene kadar türlü zorluklara göğüs gererek sabretmiştir. Ziyadesiyle açgözlü ve maddiatçı bir babası olması ve Raife'nin kendisine kurduğu entrikalara rağmen sabretmiş ve aşkına kavuşmuştur. Evliliğin uzamasından dolayı ve Sabiha'nın başına gelen bazı kötü vakalardan dolayı delice tavırlar sergileyebilir. Fakat her türlü zorluğu aşarak sevdiği kadına kavuşur ve çocukları olur.

Raife Hanım Sabiha'nın üvey annesi olan baskın kadın karakter, evlendiği Mesut Efendi'nin merhum eşi Naife Hanım'a hala aşık olması ve kızı Sabiha'yı her şeyin üzerinde tutmasından dolayı sinir krizleri geçirir ve ikisine de kin güder. Hiçbir eğitimi olmadığı gibi eğitilmiş insanları da daima küçük görür. Eserin en önemli entrik unsurudur, aksiyonun odak noktasıdır ve giriştiği bütün komplocu girişimler dönemine göre oldukça aşırı seviyededir. İçten pazarlıklı, ikiyüzlü, hileci, kıskanç, namussuz, kindar bir tiptir. Bütün bu olumsuz davranışlarının kaynağı olarak eğitimsizliği ve batını inançları gösterilir. Kötü emellerine ulaşabilmek için her türlü alçaklığı yapacak, başka erkeklerle düşüp kalkacak, insanları maddi ya da manevi açıdan zor duruma düşürecek ve üvey kızını öldürtmeye çalışacaktır.

Mesut Efendi Sabiha'nın babası olarak oldukça anlayışlı, eğitilmiş ve düşünceli bir tiptedir. Ailesine oldukça düşkün olduğu gibi kadınların eğitiminden ve istedikleri kişiyle evlenmelerinden yanadır. Ona göre eğitimsiz bir kadın, ailevi ve toplumsal sorunların en önemli nedenlerinden biridir. Toplumdaki batıl inançlar ve çağın gerisindeki örf ve adetler yerine akılcılığı savunur.

Öykü

İlan-ı Aşk İstanbullu, varlıklı bir ailenin kız çocuğu olan Sabiha (İçli kız), toplumdan soyutlanmış, kitaplarıyla uğraşarak, eğitimiyle ilgilenerek ve evdeki ahaliyle iletişim kurarak hayatını sürdürür. İlk fasılda Sabiha'nın ziyadesiyle içine dönük, melankolik ve biraz da karamsar ruh halini uzun monologlarla görürüz. Yerli yersiz her şeye üzülen, olmadık şeyleri kendine dert edinen, ziyadesiyle narin bir yapıdadır. Eser muhteva bakımından yazarın, Sabr u Sebat adlı eserine benzemektedir fakat buradaki başkarakter erkek yerine bir kadındır ve kişilik nitelikleri bakımından da bazı farklılıklar gösterirler. Hatice Hanım ve Perengiz'e içini dökerken hayattaki yerini ve amacını sorgulamaktadır. Hayattan zevk almadığını, tam olarak aradığını bulamadığını dillendirir. Hatice Hanım ise ona sabretmesi gerektiğini, zamanı geldiğinde kaderin istediği şeyi karşısına çıkaracağını söyler. Bütün bu konuşmalar süregelirken, sahneye Yaşmaklı girer. Yaşmaklı, Sahiba'yla dönemin mahalle sorunları ve insanların nasıl yozlaştıklarıyla ilgili hasbihal ederler. Daha sonra Yaşmaklı kadın Sabiha'ya bir mektup verir. Mektub İzzet tarafından yazılmış içerik olarak bir ilan-ı aşktır. Bunu okuyan Sabiha heyecandan ne yapacağını bilemez, hayatı boyunca hiçbir erkekten ilgi görmemiş kadın karakter şaşkınlığa uğrar. Mektupta anlatılan hikaye ve sevgi cümleleri bir anda Sabiha'yı İzzet'e aşık eder.

İlk Görüşme Sabiha, ailesi ile birlikte konağa taşınırlar ve burada geçen ilk sahnede Sabiha epeyce düşüncelidir. Uzunca bir iç monologla başlayan sahne, Sabiha'nın içsel buhranlarını, İzzet'e duyduğu saf ve temiz aşkını yansıtır. Mektubu aldığı günden beri rahat bir uyku uyuyamamıştır ve sürekli sevdiği adamı düşünmektedir. Denize bakan penceresinin ordan bir kanca sesi gelir. Pencereye doğru koşup bakar. Gördüğü kişi, sevdiği adam İzzet Bey'dir. İzzet, pencereden Sabiha'nın ordasına girer ve sevgililer birbirleriyle hasret giderirler. Birbirlerini ne kadar sevdiklerini uzun, derin ve ağdalı sözlerle dile getirirler. Daha sonra Sabiha, pencereden baktığında sandalın orda olmadığını görür. İzzet, sandalını bağlamayı unuttuğu ve akıntı onu alıp götürmüştür. Onları gizlice dinleyen Sabiha'nın babası Mesut Efendi, kızının odasına girer. Sabiha babasını görür görmez heyecandan bayılır. İzzet Bey ise sevdiği kadının düştüğü durumdan telaşa düşerek ne yapacağını şaşırır. Kızını ayıltmak için Mesut Efendi, eşi Raife Hanım'dan limon ister. Raife Hanım, Sabiha'nın üvey annesidir ve onu hiç sevmez. Zevk düşkünü ve içten pazarlıklı olan karakter, İzzet'i görür görmez onu elde etmeye niyetlenir ve böylece Sabiha'ya da acı çektirecektir. Eşinin eski karısını ve kızını haylice kıskanır. Birbirleriyle tamamen zıt karakterlerde olan Mesut Efendi ve Raife Hanım, birbirlerinin huyunu ve mizacını doğru düzgün bilmeyen çiftlerin evlenmesinin ne türlü zor durumlar yaratacağına güzel bir örnektir.

Evlendirme Çabaları Daima kızının mutluluğu için gayret göstermiş Mesut Efendi, iki genci evlendirebilmek için hazırlıklara girer. İzzet'in babası Sadi Bey'le görüşürler fakat o, oğlunu zengin bir ailenin kızıyla evlendirmeye niyetli, maddiyatçı bir kişiliktir. Düğün masraflarını kız tarafının ödemesinde ısrar eder. Mesut Efendi karşısında, daha evvel oğluna kızını istediği Abdülvehhab Bey'le girdikleri diyalogda ziyadesiyle küçük duruma düşer. Abdülvehhab Bey de Sadi Bey tarafından oyalanmış ve kullanılmıştır. Bir türlü gerçekleşmeyen düğün, Sabiha'yı verem eder. İzzet Bey'in ise bütün sabrı tükenir. Ne pahasına olursa olsun kızını evlendirmeye niyetli olan Mesut Efendi, yalısını satar ve düğün masraflarını karşılaması için Sadi Bey'e gönderir. Bu sırada Raife Hanım, İzzet'i elde etmenin ve Sabiha'yı öldürmenin planlarını yapar.

Üvey Annenin Entrikaları ve Çözüm İzzet'le olan ilişkisini öğrendiği andan itibaren, Sabiha'yı bir an bile rahat bırakmamış Raife, kızın üzülmeye için her türlü yalanı söylemiş hatta fotoğrafçıda yaptırdığı sahte bir fotoğrafla Sabiha'ya şantaj bile yapmıştır. İzzet'e kafayı takmış olan kadın karakter, üvey kızıyla evlenmesine engel olmak için Ahmey Bey'e kendini Sabiha gibi tanıtır ve onunla aşk yaşamaya başlar. Amacı, namusuna ve iffetine oldukça önem veren üvey kızının adını kirletmektir. Ahmet Bey'den umduğunu bulamadıktan sonra düğüne engel olabilmek için, Sadi Efendi'ye yönelir ve onun metresi olur. Düğün parasını kendisi için harcattırır. Sabiha'nın doktoru olan Yorgi'yi baştan çıkararak kızını öldürmeye çalışır ve zehir içittirir. Fakat bundan vazgeçen doktor Sabiha'yı ölmüş gibi gösterir. Daha sonra onu iyileştirerek Raife'nin ipliğini pazara çıkarır. Evlenmiş ve çocukları olan gençlere yaptığı entrikalar sebebiyle, aynı anda idare edildiklerini öğrenenlerden Ahmet Bey, tabancasını çekerek Raife'yi öldürür. Bu oyunun son sahnesidir.

Tema

Evliliğin Muhabbeti Bitirmesi

Eserin sonuna "İçli Kız Hakkında Bir Makale" adlı bir yazı eklemiş olan Tarhan burada, eserin Muhtevası için şunları söyler: "İzdivaç muhabbetin mezarıdır kav-

i hakimanesinin bir misal-i musavvirini arzettir". Bu cümleden anlaşılacağı gibi yazar, eserin temel izleği olarak izdivacın aşkı ve sevgiyi bitirdiğini anlatmaya ve kanıtlamaya çalışmaktadır. Fakat eserin temel anlatısı aslında bu izlekten biraz uzaktır. Eser'in başkarakteri her ne kadar Sabiha Hanım olsa da, bütün entrika ve aksiyon Raife'nin etrafında döner. Sabiha Hanım (İçli kız) anlatı boyunca oldukça edilgen olması yanı sıra Raife ziyadesiyle etkindir. Eser daha çok; kıskacığın, maddi ve tensel arzuların insana neler yaptırabileceği ve ne duruma düşürebileceğinin anlatısıdır. Bunların haricinde eserdeki süregelen diğer başlıca temalar genel olarak şöyledir; Esirlik, çağ dışı anlayışlar, yanlış alafangalaşma, kadın eğitimi, aşk, ihanet vb.

Kişi İncelemesi

Sabiha (İçli Kız) (Muhteriz)

Karakter Anlatının başkarakteri ve en önemli odak noktalarından biri olan Sabiha, hayli narin, namuslu, iffetli, düşünceli ve eğitilmiş bir kadın karakterdir. Döneminin İstanbul'undaki kentsoylu ailelere mensup genç kızlara iyi bir örnektir. Evinden dışarı çıkmayan, sürekli kitap okuyan ve eğitimiyle ilgilenen karakter, ailesine ve sevdiği insanlara sıkı sıkıya bağlıdır. Onun bu kadar narin ve her şeyi dert edinen bir kadın olması dünyaya bakış açısından kaynaklanır. Platon (Eflatun) gibi o da, görünen yansımaların ardında gerçeğin yattığını ve dolayısıyla insanın bu dünyada aradığı hiçbir şeyi bulamayacağına, bulduğunu düşünse bile bir süre sonra sıkılıp başka bir amaca yöneleceğine inanır. Görünen dünyanın ardında başka bir öz gerçeklik vardır ve Sabiha'yı sürekli dertlendirip hasta eden de budur.

Etkinlikler Toplumdan mümkün mertebede soyutlanarak yaşamaya gayret eden Sabihaya bir gün, kendisine aşık olan İzzet Bey'den bir mektup gelir. İzzet Bey'in Sabiha'ya duyduğu aşkın acıklı hikayesi etkileyici bir dille anlatılmış ve Sabiha mektubu okur okumaz İzzet'e aşık olmuştur. Aşıkların buluşmasıyla birlikte bu durumu öğrenen Mesut Efendi, ikiliyi evlendirmek için kolları sıvar. Raife Hanım'ın tehditleri ve entrikaları, Sadi Efendi'nin paragözlülüğü ve karşılıklarına çıkan diğer engeller nedeniyle düşün ertelendikçe ertelenir. Bu durum karşısında Sabiha ciddi derecede üzümlü ve verem olur. Fakat sevgililer ve düşün için çaba sarf eden diğer kişiler sayesinde bütün zorluklar aşılar ve aşıklar kavuşur. Ancak Sabiha Hanım evlendikten sonra, eski heyecanın kalmaması sebebiyle yaşadığı ilişkiyi ve hayatın anlamını sorgulamaya başlar.

Kişiler Sabiha, haylice içli bir kadın olarak düşünceleri ve söylemleri zaman zaman uzun monologlar halinde verilir. İzzet Bey'le girdiği münasebetlerde oldukça duygulu ve ağdalı konuşur. Eğitilmiş bir birey olmasından mütevellit üslupça düzgün, anlamca derin ve akıcı konuşur. Evin cariyelerine karşı oldukça sevecen, babasına karşı haylice ahlaklı ve sevdiği erkeğe karşı ise ziyadesiyle hayrandır.

ÖRNEK ANILAR

Eğitilmiş Zamanının büyük bir bölümünü okuyarak ve ders alarak geçiren genç kız, çağdaş, ahlaklı bir düşünce yapısına ve mizaca sahiptir. İzzet'in annesi Yaşmaklı (Ayşe Hanım) kılıfına girerek oğlunun mektubunu genç kıza getirdiğinde, Sabiha ile ilgili düşünceleri şöyledir: "Öyle kızım öyle. Sen zamane kızlarından değilsin. (Kendi kendine) Erkek gibi lakırdı ediyor. Pekala. İzzet'in de istediği böylesi değil mi? Bana her vakit niçin bir kız, erkek gibi malumatlı olmasın, niçin adam gibi okuyup yazmak bilmesin, niçin adam sırasında sayılmasın. Niçin on sekiz yaşındaki bir kızın bir erkek kadar kıymeti, ehemmiyeti olmasın diye bağırır dururdu. Niçin alafanga hotoz yapmayı bilsin de hotoz nasıl yazılır bilmesin? Niçin fistan biçmeyi öğrensin de kağıt kesmeyi öğrenmesin? Niçin name yazmayı bilsin de bir maslahat tahrirati okununca anlamasın? Niçin şarkı söylesin de gazel okumayı bilmesin? Derdi. Sonra da dediğine hiddetlenir, bağıra çağıra çıkar giderdi".

Namuslu Yaşadıkları yalısındaki odasında İzzet Bey'le ilk görüşmelerinde, İzzet'in sandalı akıntıya kapılıp gider. Bunun sonucunda İzzet'in evden çıkamayacağını, beraber yakalanacaklarını düşünün Sabiha deliye döner. Bu sırada babası kızın odasına girer ve Sabiha bayılır. Mesut Efendi şöyle der: "Ninesi de tıpkı bunun gibi namusuna düşküdü. A kızım, a çocuk, Mesut gibi bir pederin varken senin iffetine kusur mu gelir? Namussuzlar namuslu olur, sen yine namussuz olmazsın".

Vicdanlı Evinde hizmetli olarak çalışanlara karşı her zaman şefkatli ve dostane yaklaşır. Bu konudaki düşünceleri kendi ağzından şöyledir: "Bu halayık kısmına da ne kadar acırım. Bak mesela, şu biçare.... genç, güzel, mahcup, terbiyeli, ancak tahsili eksik. Üç sene evvel İstanbul'a gelmiş, tamam onsekiz yaşında iken memleketinden ayrılmış. Kim bilir zavallının orada bir sevdiği, bir nişanlısı

mı var nedir ki, iki lakırdıda bir, bana gelinlikten bahsediyor. Kim bilir biçare anasının yanında yanında ne kadar rahatla, ne kadar ümit ile hayat sürmüştür. Buraya gelmiş. Eziyet görür, cefa görür, dayak yer, hakaret görür. Sahipleri kendi malıymış gibi kullanır. Acaba ben idareme karışır bir kul olsaydım, halayık kullanabilir miydim? Zannetmem”.

Melankolik Oyunun birinci faslının girişinde, Hatice Hanım’la uzun bir diyaloga girer. Ruh halini kendi cümlelerinden okuduğumuz Sabiha, oldukça mutsuz ve düşüncelidir: “Böyle için için ağlayıp duruyor. Derdi nedir bilmez. Dermanı nedir bilmez? Ne kendi bilir, ne de bana bildirmeğe iktidarı var.. Dünyada bir aradığı var ki ne bulsa, odur zanneder. Buldum, buldum diye çarpınarak sevinir. Bir gün sever. Bir müddet sonra nihayet usanır. İstemem istemem diye tepinmeğe başlar. Bu oldu bitti mi? Gözü yeni bir şey daha görür, beğenirse derhal beğenir, kendine mal edinir. Bir zaman da onu sever, onunla eğlenir, nihayet ondan da bıkar”.

Kara sevdalı İzzet’ten aldığı mektuptan sonra yalıya giden Sabiha, gece vakti yatağında yatarken uzun uzun düşünür. İkinci faslın başındaki iç monolog, onun İzzet’e karşı beslediği duyguları anlamamızda önemli bir unsurdur: “Parmağımı kıpırdattığımın sebebi İzzet, şuradan buraya bir adım attığımın sebebi yine İzzet.. Lisanımda İzzet, kalbimi yoklasam yine İzzet diyor. Kim dudağını kımıldatsa İzzet diyecek. Ne tarafa baksam İzzet geliyor sanıyorum. Kendimden geçiyorum, yine karşımda İzzet (...)”.

İzzet Bey (Saf)

Karakter Uzun bir süredir aşkından dolayı avare bir mizaca bürünen karakter, en sonunda sevdiği kadına bir mektup yazarak ona duygularını açar ve bu mektubu annesi aracılığıyla gönderir. Genç, ahlaklı ve Sabiha kadar olmasa da narin ve düşünceli bir karaktere sahiptir. Aşkını ilan etme cesaretini göstermiş ve evlenene kadar türlü zorluklara göğüs gererek sabretmiştir. Ziyadesiyle açgözlü ve maddiatçı bir babası olması ve Raife’nin kendisine kurduğu entrikalara rağmen sabretmiş ve aşkına kavuşmuştur. Evliliğin uzamasından dolayı ve Sabiha’nın başına gelen bazı kötü vakalardan dolayı delice tavırlar sergileyebilir. Fakat her türlü zorluğu aşarak sevdiği kadına kavuşur ve çocukları olur.

Etkinlikler Uzaktan beslediği aşkı bir mektupla ilan eden karakter, annesi aracılığıyla mektubu sevdiği kadına ulaştırır. Aldığı mektubu okur okumaz etkilenen Sabiha, İzzet’e aşık olur. Aşıklar bir gün Sabiha’nın evinde buluşurlar ve Mesut Efendi tarafından yakalanırlar. Raife Hanım İzzet’i görür görmez şehvetli bir hissiyatla onu elde etmenin planlarını yapar. Mesut Efendi, kızı ve sevdiği adamı evlendirmek için elinden geleni yapar. Bu süre zarfında İzzet Bey sabırla sevdiği kadına kavuşacağı günü bekler. Sadi Bey ve Raife Hanım’ın çeşitli engelleme girişimlerine rağmen sevgililer kavuşurlar.

Kişiler Anlatıdaki temel karakterlerden biri olan İzzet Bey; Sabiha, Mesut Efendi ve babasıyla etkileşim halindedir. Üslubu oldukça açık ve zaman zaman nüktedandır. Sabiha’yla kurdukları aşk diyalogları ziyadesiyle çoşumcudur.

ÖRNEK ANILAR

Çağdaş Döneminin kadınlarının erkeklerle aynı haklara sahip olmasını, onların iyi eğitim almasını ve erkeklerle aynı koşullara sahip olmalarından yanadır. Bu durum annesi tarafından dile getirilir: “Pekala. İzzet’in de istediği böylesi değil mi? Bana her vakit niçin bir kız, erkek gibi malumatlı olmasın, niçin adam gibi okuyup yazmak bilmesin, niçin adam sırasında sayılmasın. Niçin on sekiz yaşındaki bir kızın bir erkek kadar kıymeti, ehemmiyeti olmasın diye bağırır dururdu. Niçin alafranga hotoz yapmayı bilsin de hotoz nasıl yazılır bilmesin? Niçin fistan biçmeyi öğrensin de kağıt kesmeyi öğrenmesin?”.

Dengesiz Sevdiği kadınla evlenebilmek için birçok zorluğa göğüs gerip, çeşitli entrikalarla baş ettikten sonra, karakterin ruh hali hayli bozulur. Sabiha ölümden döndükten bunu açık bir şekilde görüyoruz: “Bunlara ne oluyor? Ağlıyorlar. He he. Adeta ağlıyorlar. (Birçok kahkahadan sonra) Bakın, bakın Sabiha’yı görüyor musunuz? He he he! Görmüyorlar, bakmıyorlar. Bakınız o nasıl gülüyor. İşte işte yine semavata gidiyor. Cennet bahçesinde bitmiş bir fidan değil miydi? Siz onu öldü mü sanıyorsunuz? (Güle güle, öteye beriye sıçrar.)”.

Aşık Sabiha’ya yazmış olduğu mektup oldukça etkilidir. İçindeki aşk cümleleri karakterin duygularını anlatan en iyi örneklerdir: “Çıldırıya meftununuz olan bir çocuğun hayat ve memnatı sizin

elinizdedir (...) Ne perişan halde olduğumu bilmeniz için arabanızla çıkmaz sokağın önündeki yoldan geçerken oracıkta boynunu bükmüş duran mahzuna, bir kerre nazar-insaf ile bakmanız kifayet eder”.

Cesur Sevgilisinin yaşadığı yalıya sandalıyla gelen karakter, büyük bir risk alarak sevdiği kadını görmek, onunla muhabbet etmek istemektedir ve bunu yapar: “Sabiha’m, işte sağ salım geldim, senin hak-i payine geldim. Senin hak-i payin olup da ölmek için sağ salım geldim. Seni dünya gözüyle bir daha görüyorum. Dünya gözüyle kendimi cennette görüyorum Sabiha’m. İki gözüm, senin yanındayım, senin yüzünü görüyorum”.

Saf Sevgilisinin aşk sözcüklerini heyecandan anlayamaz, durumun şokundadır: “Canım işte, demincek gelmedim mi ya?”.

Raife (Düzenbaz)

Karakter Sabiha'nın üvey annesi olan baskın kadın karakter, evlendiği Mesut Efendi'nin merhum eşi Naife Hanım'a hala aşık olması ve kızı Sabiha'yı her şeyin üzerinde tutmasından dolayı sinir krizleri geçirir ve ikisine de kin güder. Hiçbir eğitimi olmadığı gibi eğitilmiş insanları da daima küçük görür. Eserin en önemli entrik unsurudur, aksiyonun odak noktasıdır ve giriştiği bütün komplocu girişimler dönemine göre oldukça aşırı seviyededir. İçten pazarlıklı, ikiyüzlü, hileci, kıskanç, namussuz, kindar bir tiptir. Bütün bu olumsuz davranışlarının kaynağı olarak eğitimsizliği ve batını inançları gösterilir. Kötü emellerine ulaşabilmek için her türlü alçaklığı yapacak, başka erkeklerle düşüp kalkacak, insanları maddi ya da manevi açıdan zor duruma düşürecek ve üvey kızını öldürtmeye çalışacaktır.

Etkinlikler Zorla evlendirildiği Mesut Efendi'yi her ne kadar sevse de, onun öz kızından ve merhum eşinden şiddetle nefret eder. Akıldan ziyade tamamen iç güdülerıyla ve kıt aklıyla hareket eden karakter, kötülüğün odak noktasıdır. Üvey kızının aşık olduğu adamı görür görmez onu elde etmeye çalışır. Zira aslında başka erkeklerle de dost hayatı yaşamaktadır. Sabiha'nın en hassas noktasının namusu ve iffeti olduğunu bildiği için, genç kıza hep buradan vurup onu hasta etmeye çalışır. Fotoğrafçıda sahte bir fotoğraf yaptırarak İzzet ile Sabiha'yı beraber uyuyorlarmış gibi gösterir ve bunu tehdit aracı olarak kullanır. Sevgililerin düğününe engel olabilmek için Ahmet Bey'le beraber olur ve Mesut Bey'in yalisını satın aldırır. Düğün parasını alan Sadi Efendi'yle birlikte olarak bütün parayı kendisi için harcar. Bütün bunlar engel olamayınca, Sabiha'nın doktoru Yorgi'yle beraber olur ve kızı yanlış ilaçlarla zehirler. En sonunda yaptığı bütün kötülükler ortaya çıkar ve Ahmet Bey tarafından silahla vurulur.

Kişiler Eğitimsiz bir kadın olarak üslubu cırtlaktır. Kendi haklılığını göstermek ve üste çıkmak için genelde söylediklerini ikiler. İletişim açısından noksan ve anlayışsızdır. Anlatıdaki bütün entrikanın döndüğü başkarakterdir. Bundan dolayı eserdeki neredeyse bütün karakterlerle iletişim halindedir. Herkesi kendi menfaatleri ve zaafı için kullanır.

ÖRNEK ANILAR

Cahil Hiçbir eğitimi olmadığı gibi eğitilmiş kişileri de yadırgar ve küçümser. En basit konuları bile anlamakta noksanlığı vardır. Mesut Efendi tarafından bu durum sürekli dile getirilir: “Behey İstanbullular! İstanbullular! Bakınız terbiye etmediğiniz, okutmadığınız kızlarınızdan kocaları ne çekiyorlar? Ben şimdi bunun anasına babasına beddua etmem de kime ederim? Ah, şurada evlenmek ister birkaç kişi bulunsa da benim bu halimi görseler, acaba anlamazlar mı ki huyunu bilmediği bir karıyı almak!.. Acaba anlamazlar mı? ”.

Kindar Kendi noksanlıklarını ve beceriksizliğini örtmek için başka insanların hayatlarına musallat olarak kendini tatmin eder. Her bakımdan kendisinden iyi olan kızından nefret eder ve kuyusunu kazar: “Ben sağ olayım, sağ olayım. Ölsem de vefatımdan evvel kurup da bırakacağım tuzaklar gide gide öyle bir mancınık olur ki Sabiha'yı ahiretin İzzet'i göremeyeceği bir köşesine fırlatır!”.

Fitneci Eserin son faslında bütün düzenbazlıkları ortaya çıkan Raife Hanım'a eşi oldukça Hiddetlenir. Çeşitli kılıklara girerek birçok insanın duygularıyla oynamış ve onlardan faydalanmıştır: “Seni Allah'ın gazabı, seni şeytan şerri seni! Senin, senin mevcut olduğun bu murdar aleminden gidip de cehennemlere düşen bile indimde cennete girmişten bin kat bahtiyardır. Bin kat. (Feraceyi yırtarak) Geri geri ey gerilesi yılan derisi, geri. Karşında durdukça insanlıktan çıkıyorum. Ah, Yıkıl! Yıkıl, ey yıkılası hıyanet temeli yıkıl! Çehreni gördükçe beynime yıldırımlar iniyor”.

Kendini Beğenmiş Eşi ve kızı arasındaki samimi ilişkiyi kıskanan Raife Hanım, bunu söylemleri ve tavırlarıyla sürekli belli eder. Ancak asıl istediği, ilginin sürekli kendi üzerinde olmasıdır: “Kıskanırım zahir!.. (Kendi kendine) İnanır da inanır da!.. Ne bereketin var ki kıskanacağım acaba?. Senden kendimi kıskanmadığıma şükret”.

Menfaatçi Kötücül kadın karakter, insanları kendi menfaatleri için kullanmaktan hiç çekinmez. Yaptığı şeyler oldukça can yakıcı ve zarar verici olsa da bundan hiç utanç duymaz ve çekinmeden bütün bu düşüncelerini dile de getirir. Sadi Efendi'nin Mesut Efendi'den aldığı düğün parasını kendi eğlencesi için harcamıştır: “Siz de benim bir aletim idiniz. Bir zaman için sizi kullanmak lazım idi. Ben mürekkep, sen kalem, işim bir top kağıt idi. Kağıtlar karalanıp kitap oldu. Şimdiden sonra ne ben sana lazımım, ne de senin bana lüzumun var. Ben sizin sevdiğiniz isem, iyi biliniz ki bundan böyle siz de benim sevmediğimsiniz.. Bir kerre düşünmeliydiniz ki benim gibi yirmi beş yaşında bir kadının, sizin gibi elliye geçkin bir adama göstereceği muhabbet elbette sadıkane olamaz, elbette olamaz! Riya ile karışık muhabbet, düzgünlü bir kız gibidir. Dikkati olan bir bakışta farkeder”.